

SUOMEN OLTAVA KOKOAN SUUREMPI YMPÄRISTÖVAIKUTTAJA

Keskusta haluaa jättää maapallon tuleville sukupolville paremmassa kunnossa kuin mitä sen menneiltä sukupolvilta olemme saaneet. Maailma on kohdannut kantokykynsä rajat monessa suhteessa. Meillä on vain tämä yksi maapallo, joten meidän on siirryttävä nykyisestä kulutuskeskeisestä elämäntavastamme kohtuutalouden aikaan.

Ihmiskuntaa on liian pitkään ohjannut vain taloudellinen näkökulma. Maapallon väestön kasvaessa ekologia asettaa meille alati tiukentuvia puitteita. Sosiaaliset haasteet kärjistyvät ilmastonmuutosten seurauksena tapahtuvan väestövaelluksen takia. Jokaisen maan on nähtävä umpikuja luonnonvarojen kestävämmään kulutukseen perustuvassa elintason kasvussa. Ylikulutuksesta on siirryttävä elinkaarirajatteluun ja kestäväälle kiertotalouden tielle. Keskusta haluaa Suomen olevan etulinjassa siirtyessämme kohti aitoa kestävä kehityksen ajattelua.

Keskusta on kestävä kehityksen puolue. Ajattelussamme taloudelliset, sosiaaliset, ekologiset ja kulttuuriset ulottuvuudet ovat tasapainossa keskenään. On katsottava yhtä aikaa kaikista näistä lähtökohdista, eikä vain yhdestä kulmasta erikseen. Hyvää elämä rakentuu ympäristön, talouden, hyvinvoinnin ja sivistyksen liiton ympärille. Keskustalainen ajattelu pohjautuu ekososiaaliseen sivistyskäsitteeseen, joka yhdistää nämä osa-alueet laaja-alaiseksi hyvinvointikäsitteeksi.

Keskusta on ratkaisujen ja toiminnan puolue. Haluamme olla ratkaisemassa aikamme suurinta kriisiä: globaalia kestävyyskriisiä. Keskustavetoisella hallituskaudella 2015–2019 Suomi on noussut maailman valtioiden välisessä ilmastotoimijavertailussa sijalta 32 kymmenen parhaan tekijän joukkoon.¹⁾ Lisäksi Suomi on ottanut roolin johtavana kiertotalousmaana maailman ensimmäisen kansallisen kiertotaloustiekartan laatimisen myötä.

Tätä suuntaa muuttavaa työtä on jatkettava, jotta kiertotalous ja kestävä kehitys saadaan läpäisemään kaikki toimialat ja kaikkien toimijoiden ajattelu. Innovoidaan lisää ja viedään ratkaisuja myös maailmalle. Tämä keskustan ilmasto-, energia- ja ympäristöohjelma vie Suomea pysyvästi edelläkävijöiden joukkoon.

---

¹⁾ Germanwatch: Climate Change Performance Index 2018

KESKUSTAN TEESIT

ILMASTO

1. Suomi ratkaisijana ilmastonmuutoksen torjunnassa maailmanlaajuisesti

- Suomelle kokoaan suurempi hiilikädenjälki: suomalaisella osaamisella ja vienti-innovaatioilla saadaan aikaan globaaleja päästövähennyksiä.
- Suomi vauhdittaa päästöjä vähentävää digitalisaatiota sekä energia- ja materiaalitehokkaita tuotantoprosesseja.
- Suomi edistää uusien kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien yritysten syntyä ja kehitystä osana vahvaa startup- ja kasvuyrityskulttuuria.

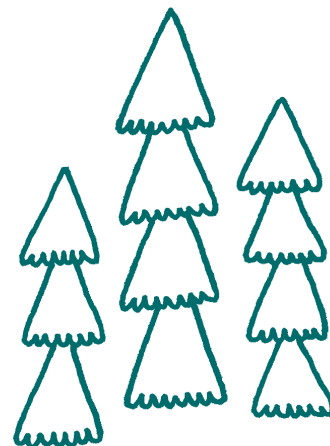
2. Suomi pienentää hiilijalanjälkeään entisestään

- Suomi kantaa kansallisilla toimilla oman vastuunsa päästövähennyksistä ja tavoittelee hiilineutraaliutta viimeistään vuonna 2045.
- Suomi mahdollistaa ja kannustaa kansalaisia arjen ilmastotekoihin, joissa yhteisöillä, yrityksillä, kunnilla ja maakunnilla on merkittävä rooli.

- Liikenteen muutos vähäpäästöiseksi tapahtuu digitalisaation, uusien palvelumallien ja erilaisten käyttövoimaratkaisujen avulla.
- Suomi kasvattaa aktiivisesti hiilinieluja.

3. Lisää kunnianhimoa kansainväliseen ilmastopolitiikkaan

- EU:n johdolla tähdätään Pariisin sopimuksen kunnianhimoisten tavoitteiden globaaliin saavuttamiseen.
- Päästökauppaa vahvistetaan oikeudenmukaisemman ilmastopolitiikan välineenä.
- Ilmastonmuutoksen hillintä on Suomen kehityspolitiikan keskiössä.

Suomi ratkaisijana ilmastonmuutoksen torjunnassa

Ilmastonmuutos monimuotoisuuden vähene-
misen ohella on merkittävin uhka ympäristölle
ja hyvinvointimme jatkumiselle. Pitkän aikavälin
hyvinvointi ja talouskasvu edellyttävät vähähii-
listä ja resurssitehokasta yhteiskuntaa. Suomen
tulee yhdessä muiden Pohjoismaiden kanssa
olla edelläkävijä ja suunnannäyttäjä sekä kun-
niahimoisessa kansallisessa ilmastopolitiikas-
sa että globaalina ratkaisujen tarjoajana.

Kansainvälinen ja EU:n ilmastopolitiikka

Keskusta kannattaa EU:n johtajuutta kan-
sainvälisessä ilmastopolitiikassa. Johtajuuden
jatkuminen edellyttää vuoden 2030 päästöväh-
ennystavoitteen tiukentamista ja pitkän aika-
välin tavoitteen kunnianhimon kasvattamista.
Unionin sisällä päästövähennystavoitteen on
jakauduttava oikeudenmukaisesti, kustan-
nustehokkuus huomioiden. Tähän yhtenä
ratkaisuna on päästökaupan laajentaminen
kattamaan nykyistä suurempi osa kasvihuone-
kaasupäästöistä.

Kansainvälisessä ilmastopolitiikassa vastuu
tuloksista on EU:n ohella myös muilla suurilla
toimijoilla, erityisesti Yhdysvalloilla, Kiinalla ja
Intialla. Ilmastopolitiikassa ei saa olla vapaa-
matkustajia. Siinä tarvitaan kaikkien valtioiden
ja toimijoiden sitoutumista ja oikeudenmukai-
suutta. Kasvihuonekaasupäästöille tulee saada
globaali hinta esimerkiksi globaalien päästökau-
pan avulla. Ilmastonmuutoksen hillinnän tulee

näkyä keskeisenä tavoitteena myös kaikessa
Suomen kehityspolitiikassa.

Suomen ja suomalaisten toimet ilmastonmuutoksen hillintään

Suomen ilmastostrategioissa tarvitaan globaa-
liulottuvuus. Kansallisten päästövähennystoi-
mien lisäksi niissä tulee suunnata resursseja
vahvistamaan suomalaista osaamista ja tar-
vittavia investointeja. Suomen tulee edistää
päästöjä vähentävää digitalisaatiota, energia- ja
materiaalitehokkaita tuotantoprosesseja sekä
uusien kasvihuonekaasupäästöjä vähentävien
yritysten syntyä ja kehitystä osana vahvaa
suomalaista startup- ja kasvuyrityskulttuuria.
Suomessa kehitettyjen vienti-innovaatioiden
avulla voidaan saavuttaa merkittäviä globaaleja
päästövähennyksiä (nk. hiilikädenjälki).

Kansalaisen arjessa tärkeimmät ilmastonmuu-
tosta hillitsevät valinnat tehdään liikenteessä,
asumisessa ja ruuassa. Liikenteen puolella
ratkaisevia ovat ihmisten matkustustapa- ja
ajoneuvovalinnat. Asumisessa ilmastonmuu-
toksen kannalta huomioitavia asioita ovat
lämmitysmuoto, sähkönkäyttö ja energiate-
hokkuus. Ruokavalinnoillaan ihmiset voivat
pienentää hiilijalanjälkeään esimerkiksi lisää-
mällä kasvis- ja lähiruuan osuutta ja välttämällä
hävikkiä.

Yhteisöillä, yrityksillä, kunnilla ja maakunnilla
on keskeinen rooli näiden päästövähennysten
mahdollistajana. Ilmastonmuutoksen torjunta
ja muutokseen sopeutuminen on huomioitava
kaikkien Suomen kuntien ja maakuntien strate-
gioissa vuoteen 2025 mennessä. Ilmastokasva-
tusta vahvistetaan kaikilla kouluasteilla.

Liikenteen ilmastopolitiikka

Suomessa oman auton käyttö on monesti välttämätöntä. Siksi on tärkeää kannustaa ja luoda edellytykset mahdollisimman ilmastoystävälliselle autoilulle. Painopistettä tulee siirtää auton omistamisen tukemisesta uudenlaisten palvelumallien ja ajoneuvojen yhteiskäytön edistämiseen. Liikenteen päästöjen vähentämisessä ajamisen hinnoittelu sekä vaihtoehtoisilla käyttövoimilla toimivien ajoneuvojen edistäminen ovat tärkeässä roolissa. Lähivuosikymmeninä tarvitsemme sekä kaasu- ja nestepohjaisia biopolttoaineita että sähkökäyttöisiä ajoneuvoja vähentämään päästökuormitusta.

Biopolttoaineissa tulee tehostaa jätteiden sekä puupohjaisten sivuvirtojen käyttöä siten, että puupohjaiset raaka-aineet käytetään mahdollisimman arvokkaisiin ja pitkäikäisiin tuotteisiin. Sekoitevelvoitteen toteutumista ja uusiutuvien polttoaineiden käyttämistä edistämme myös kattavien jakeluverkkojen ja infrastruktuurien avulla.

Kävelyn, ja pyöräilyn ja muun kevyen liikenteen mahdollisuuksien parantaminen edistää hyvinvointia ja vähentää liikenteen negatiivisia ympäristö-, terveys- ja meluvaikutuksia. Kevyen liikenteen edellytyksien parantaminen lisää myös rakennettujen alueiden viihtyisyyttä ja elinvoimaa. Keskusta haluaa edistää kevyttä liikennettä työmatkoilla kehittämällä verotusta ja työmatkapyöräilyn taloudellisia kannusteita.

Pyöräilyn edellytyksiä halutaan tukea myös rakentamalla kuntien rajat ylittävää laadukasta pyöräliikenneverkkoa. Keskusta tukee myös kaupunkipyörien laajempaa käyttöönottoa ja haluaa kasvattaa sähköavusteisten polkupyö-

rien määrää liikenteessä ja kaupunkilogistikkassa. Kevyen liikenteen suosioon vaikuttaa eniten liikenneympäristö. Keskusta haluaaakin kasvattaa pyöräilyn, kävelyn ja muun kevyen liikenteen osuutta myös valtion liikenneinvestoinneista.

Suomen rataverkolla on tilaa ja markkinoita paljon nykyistä suuremmalle henkilöliikennemäärälle. Pääkaupunkiseudun lisäksi myös monilla muilla seuduilla olisi mahdollista kehittää toimivaa raideliikennettä myös lähiliikenteeseen. Keskusta haluaa tukea henkilöliikenteen palaamista raiteille myös niillä kaupunkiseuduilla, joilta lähiliikenne on vuosikymmenien aikana lakkautettu. Kaavoitusta on ohjattava maakunta- ja kuntatasoilla henkilöliikenteen asemien läheisyyteen.

Pääkaupunkiseudun raideliikenteessä Keskusta haluaa tukea erityisesti nykyistä kattavamman raitiotieverkoston syntyä. Linja-autoliikenteeseen kannattaa panostaa kaikkialla Suomessa. Keskusta haluaa tukea parempien joukkoliikennepalveluiden luomista kaupungeissa, kunnissa ja maakunnissa.

Asumisen ilmastopolitiikka

Esteettömät, turvalliset ja liikuntarajoitteiset huomioivat rakennetut taajamat ja kaupunkikeskustat kannustavat kaikkia kevyen liikenteen käyttöön. Keskusta haluaa edistää lähipalveluita ja niiden saavutettavuutta kaikkialla Suomessa. Kun palvelut ovat lastenvaunu- ja pyörätuolietäisyydellä, vähenee jokaisen tarve oman auton käyttöön.

Asumisen päästöjä vähennetään lämpöpumpujen, aurinkoenergian sekä energiatehokkai-

den ratkaisujen käyttöönottoa tukemalla sekä kannustamalla öljylämmityksestä luopumiseen. Myös kaukolämmön tuotantomuotoihin kuten fossiilisesta energiasta luopumiseen on kiinnitettävä kunnissa huomiota. Suomalaisten yritysten kehittämät älyratkaisut asuntojen lämpötilan säätöön sekä energiatehokkaiden rakennusmateriaalien valinta auttavat päästövähennysten saavuttamisessa.

Hiilinielujen rooli ilmastonmuutoksen torjunnassa

Kansallisia päästövähennystoimia suunniteltaessa on huomioitava niiden globaalit päästövaikutukset. Esimerkiksi ruokaomavaraisuutemme heikentäminen kansallisen ilmastopolitiikan toimilla voisi johtaa päästöjen kasvuun muualla. Metsien hoidon ja käytön on oltava jatkossakin vastuullista. Entistä kestävämpiä hoitomuotoja on otettava käyttöön ja hiilinielujen säilyminen on turvattava. Suomalaista metsäosaamista on hyödynnettävä myös globaalisti metsien hiilinielujen turvaamiseen. Suomella on mahdollisuus olla maailman johtava maa metsän taloudellisen hyödyntämisen ja ilmastonmuutoksen torjunnan onnistuneessa yhdistämisessä.

Suomi kantaa vastuunsa ilmastonmuutoksen hillinnästä ja tavoittelee hiilineutraaliutta viimeistään vuonna 2045. Hiilinielut metsissä ja maaseudulla ovat tärkeässä roolissa. Suomen tulee olla etunojassa tutkimassa ja kehittämässä maaperän hiilinielujen kasvattamisen mahdollisuuksia maa- ja metsätalouden osana. Heikkotuottoisten peltujen metsitystä tulee kannustaa. Soiden ennallistaminen on kustannustehokasta ilmastotyötä ja hiilinielujen kasvattamista ja sen resurssit on turvattava.

KESKUSTAN TEESIT

ENERGIA

1. Hiilineutraali Suomi viimeistään 2045

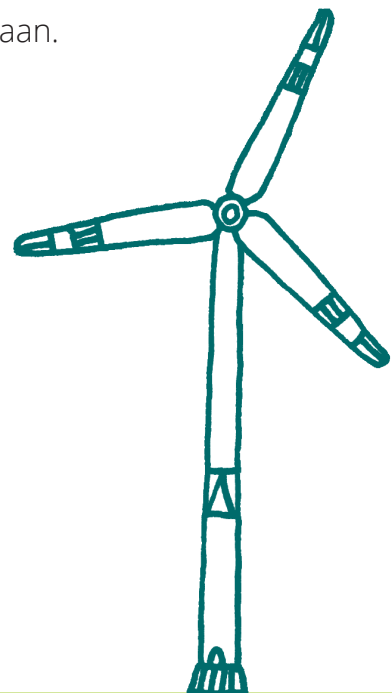
- Suomi kieltää kivihiiilen energiakäytön viimeistään 2029. Nopeammalla aikataululla kivihiilestä luopuville tarjotaan kannustimia korvaaviin investointeihin.
- Edistetään energiatukien ja -verotuksen kautta hiilivaipaita ja vähähiilisiä energiamuotoja.

2. Älykkäät ja joustavat energiaratkaisut

- Digitaalisuuden avulla älykkäitä ja tehokkaita ratkaisuja energian tuotantoon ja kulutukseen.
- Edistetään hajautettua ja paikallista energiantuotantoa.
- Sääntely ja esteet puretaan, jotta pientuotanto, energian varastointi ja kysyntäjousto pääsevät kehittymään.

3. Huoltovarmuus, omavaraisuus ja kansainväliset energiamarkkinat

- Vahva kotimainen perusvoima ja säätövoima turvataan.
- Energiasektorilla varaudutaan poikkeustiloihin ja osataan toimia kriiseissä.
- Energian vientipotentiaali ja kansainväliset energiamarkkinat ovat Suomelle mahdollisuus.

Hiilivapaisiin, omavaraisiin ja älykkäisiin energia-ratkaisuihin

Keskustan ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteena on pitkäjänteisesti saavuttaa hiilineutraali Suomi, hajautetumpi energiantuotanto ja lisätä merkittävästi omavaraisuutta. Kivihiilen energiakäytöstä tulee luopua mahdollisimman nopeasti, viimeistään vuoteen 2029 mennessä. Kivihiilen energiakäytöstä jo 2025 luopuville energiayhtiöille tarjotaan rahallisia kannustimia tukemaan kivihiiltä korvaavia investointeja. Öljyn käyttöä tulee vähentää esimerkiksi polttoaineiden sekoitevelvoitteella ja raskaan öljyn käytöstä tulee luopua 2029 mennessä huoltovarmuus huomioiden.

Keskusta kannattaa kaikkien eduskuntapuolueiden hyväksymän parlamentaarisen energia- ja ilmastokomitean mietinnön (2014) mukaisesti kiireellisimpänä fossiilisista tuontipolttoaineista luopumista, jonka jälkeen luovutaan asteittain energiaturpeen käytöstä.

Energiamurros kohti hiilineutraalia yhteiskuntaa

Energia-ala muuttuu nopeammin kuin koskaan aikaisemmin johtuen ilmastonmuutoksesta ja siitä seuraavista vastuista, joita Suomen on esimerkillisesti oltava kantamassa. Rahavirrat siirtyvät fossiilisesta uusiutuvaan energiaan seuraavien vuosien aikana nopeutuvalla tahdilla, joten muutos pitää Suomessa nähdä vahvasti myös uusien liiketoimintojen lähteenä. Energia-alalla on niin ikään siirryttävä kohti hii-

lineutraalia kiertotaloutta sekä kestäviä ratkaisuja mahdollisimman nopealla aikataululla.

Fossiilisesta hiilivapaaseen yhteiskuntaan siirytään vähentämällä energiankulutusta, lisäämällä uusiutuvan energian käyttöä, edistämällä hajautettua ja paikallista energiatuotantoa sekä kehittämällä kokonaan uusia energiatuotantomuotoja.

Uusiutuvan energian paletti koostuu erityisesti vesi-, tuuli- ja aurinkoenergiasta sekä bioenergiasta, jonka raaka-aine saadaan pääosin metsäteollisuuden ja metsänhoidon sivutuotteista. Biopohjaiset raaka-aineet käytetään ensisijaisesti mahdollisimman korkean jalostusarvon tuotteisiin. Keskustan mielestä säätövoimana erittäin tärkeän vesivoiman lisärakentaminen on oltava mahdollista jo rakennetuissa vesistöissä. Tämän edellytyksenä Keskusta pitää kansallisen kalatiestrategian toteuttamista. Pienimpiä vesivoimaloita voidaan myös purkaa virtavesiluonnon ennallistamiseksi. Ratkaisuja tehtäessä on otettava huomioon myös tulvasuojeluasiat.

Olemassa oleva ja suunnitteilla oleva ydinvoima on siirtymävaiheen ratkaisuna suomalaisen sähköntuotannon tärkeä hiilivapaa osa. Tulevaisuudessa ydinvoima tulee korvata muilla hiilivapailla energiamuodoilla. Mikäli suunnitteilla ja rakenteilla olevat ydinvoimalahankkeet toteutetaan, Suomeen ei tule tämän jälkeen rakentaa uutta ydinvoimaa.

Energia-alan älykkäät ratkaisut

Teollisuuden ja muiden yritysten, yhteisöjen ja kuluttajien hiilettömät sekä resurssiviisaat energiaratkaisut on tehtävä mahdollisimman

houkutteleviksi ja helpoiksi riittävällä ohjauksella kuten verotuksen ja energiatukien keinoin. Suomi tarvitsee kokonaisvaltaista älykästä suunnittelua ja ratkaisuja energia-alalle. Muutos tapahtuu myös lisäämällä älyä ja digitaalisuutta verkkoihin, jotta kulutuspiikkejä voidaan tasoittaa ja energian tuotantoa sekä käyttöä järkeistää. Suomeen täytyy luoda kuluttajien energiapalvelutuotteet mahdollisiksi. Kuluttavat kansalaiset osallistetaan yhteiseen muutostyöhön.

Sääntely ja esteet on purettava, jotta pientuotanto, energian varastointi ja kysyntäjousto pääsevät kehittymään. Lämmöntuotantoon on saatava uusia ratkaisuja. Esimerkiksi tuotantolaitosten hukkalämpö on saatava paremmin käyttöön ja geotermiselle lämmölle on luotava mahdollisuudet. Energiamarkkinat on saatava joustavammiksi, jotta Suomi siirtyy hiilettömään yhteiskuntaan mahdollisimman nopeasti.

Huoltovarmuus, omavaraisuus ja kansainväliset energiemarkkinat

Huoltovarmuus ja riittävä omavaraisuus ovat tärkeä osa kansamme henkivakuutusta. Turvaamme kotimaisen hiilettömän perusvoiman kilpailukykyisen tuotannon ja näin torjumme ilmastonmuutosta ja säilytämme toimintakykymme energiaverkkojen häiriötilanteissa. Energiansaanti pitää taata kaikille poikkeusoloissakin.

Myös valtion on satsattava vahvasti innovaatioiden tukemiseen, jotta suomalaiset energiaratkaisut pääsevät mukaan uusille energiamaarkkinoille. Markkinoita tulee katsoa globaalisti, ei vain kansallisesta näkökulmasta, ja luoda mahdollisuudet viennille. Kansainvälisesti panostetaan erityisesti pohjoismaiseen yhteistyöhön ja yhteiseen energiamaarkkinaan, joka aukeaa myös muualle Eurooppaan. Rajat ylittävällä yhteistyöllä tavoitteenamme on saavuttaa hiilivapaa Pohjola jo lähitulevaisuudessa.

KESKUSTAN TEESIT

YMPÄRISTÖ

1. Luonnon monimuotoisuus turvataan

- Lisärahaa vauhdittamaan vapaaehtoista suojelualueiden perustamista.
- Perustetaan suojelun verkkokauppa mahdollistamaan kansalaisille lisää vapaaehtoisia suojelutoimia.
- Suurpetojen kantojen elinvoimaisuudesta huolehditaan, kuitenkin siten etteivät ne aiheuta vaaraa ihmisille tai tuotanto- ja lemmikkieläimille eivätkä kohtuutonta haittaa porotaloudelle.
- Monimuotoisuutta uhkaavien vieraslajien leviämistä on estettävä.
- Ihmisten oikeus monimuotoiseen lähiluontoon turvataan kaikkialla Suomessa.

2. Puhtaat sisävesistöt, kallis pohjavesiemme, Itämeri ja jätevedet

- Turvetuotannon pitää olla ympäristön kannalta kestävä. Uudelta turvetuotannolta sekä vanhojen jatkoluivilta edellytetään parasta käytettävissä olevaa tekniikkaa vesistö päästöjen vähentämiseksi. Jatkossa tuotantoa tulee suunnata myös uusiin turvetuotteisiin.
- Vesistöjen ja jätevesien puhdistus kemikaaleista ja mikromuovista.
- Itämeren ja sisävesien kuormitusta vähennetään metsä- ja maatalouden, turveteollisuuden sekä yhdyskuntien vesiensuojelua parantamalla.

3. Taistelu muovia vastaan muovinkäytön vähentämisen, muovikieltojen, korvaavien biotuotteiden ja kierrätyksen avulla

- Selvitetään keinot muovihaasteen ratkaisemiseksi tuotteiden elinkaarimallien avulla.
- Kertakäyttöisten muovituotteiden käyttöä vähennetään.
- Edistetään kosmetiikka- ja vaateteollisuuden mikromuovikieltoa.
- Pitkäkestoisten muovituotteiden kierrätystä sekä uudelleenkäyttöä tehostetaan ja muovituotteita korvataan biopohjaisilla tai biohajoavilla tuotteilla.

4. Maataloudelle tukea ja keinoja ympäristöhaasteisiin vastaamiseen

- Vauhtia karjanlannan separointiin sekä rakeistamis- ja biokaasuhankkeisiin.
- Maatalouden ympäristökorvauksen kohdentamista tulee jatkossa kehittää ja kohdentaa paremmin, jotta elinvoimainen maatalous ja puhdas ympäristö voivat jatkaa käsi kädessä.
- On perustettava foorumi puimaan maatalouden ympäristöhaasteita. Suomalainen maatalous ansaitsee avointa dialogia myös ympäristöasioista.

Puhdas ja monimuotoinen luonto lähellä ihmisiä

Suomi on maailman ympäristöystävällisin maa erilaisten kestävyttä arvioivien mittareiden mukaan. Tästä huolimatta voimme tehdä paljon asioita paremmin. Suurimmat uhat Suomessa ovat erityisesti luonnon monimuotoisuuden heikkeneminen ja ilmastonmuutos.

Luonnon monimuotoisuus turvataan

Luonnon monimuotoisuutta on Suomessa turvattu onnistuneesti keskustalaisten ministerien käynnistämällä vapaaehtoisilla suoje- luohjelmilla. Laajuus ei ole kuitenkaan riittävä, vaan työtä tulee jatkaa ja rahoitusta lisätä muun muassa metsien suoje luohjelma MET- SOon sekä soiden suoje luohjelmaan. Luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeiden alueiden välisiä ekologisia yhteyksiä on parannettava, jotta uhanalaiset tai taantuneet lajit voivat elpyä ja elinvoimaistua.

Valtion tulee kannustaa monimuotoisuuden säilyttämiseen ja lisätä kansalaisten tietoisuutta tästä luontoamme ja elämänlaatuamme uhkaavasta muutoksesta. Suomi 100 -juhla- vuoden aikana käynnistettyä vapaaehtoista Luontolahjani -ohjelmaa tulee jatkaa, jotta kunnilla, yrityksillä, järjestöillä ja yksityisillä kansalaisilla on mahdollisuus halutessaan perustaa suoje lualueita omille mailleen. Perus- tetaan luonnonsuoje lun verkkokauppa alus- taksi Luontolahjani -ohjelmalle ja muille uusille ohjelmille, joilla suomalaisia voidaan osallistaa.

Monimuotoisuuden lisäämiseksi ja lajikadon hillitsemiseksi olennaista ovat laaja-alaiset toimet eri kohteissa perinnebiotoopeista ja talousmetsistä harvinaisiin suotyyppisiin sekä kaupunkipuistoihin. Koska monet lahopuusta riippuvaiset lajit ovat uhanalaisia, lahopuun määrää on lisättävä ja lahopuujatkumo tur- vattava metsissä. Soiden ennallistaminen on yksi merkittävistä monimuotoisuutta lisäävistä keinoista, johon tulee panostaa.

Suurpetojen kantojen elinvoimaisuudesta huolehditaan, kuitenkin siten etteivät ne aiheuta vaaraa ihmisille tai tuotanto- ja lemmikkieläimil- le eivätkä kohtuutonta haittaa porotaloudelle.

Suomeen vakiintuneiden vieraslajien leviämistä on estettävä. Erityisesti toimia on kohdennet- tava uusien vieraslajien leviämisen ehkäisyyn. Vieraslajeista aiheutuu mittavia kustannuksia, mutta Suomeen kuulumattomat lajit ovat ennen kaikkea suuri uhka luonnon monimuotoisuuden säilymiselle.

Vesistöjen puhtaudesta on huolehdittava

Järvien ja jokien kuormitusta tulee vähentää metsä- ja maatalouden, turveteollisuuden sekä yhdyskuntien vesiensuoje lua parantamalla. Samalla pienennämme kuormitusta Itäme- reen, jonka suoje lussa mereen laskevat joet ovat keskiössä. Suomen tulee olla aktiivinen vaikuttaja Itämeren suoje lutavoitteiden edistä- misessä yhdessä muiden merta ympäröivien valtioiden kanssa.

Suuri osa Suomen soista on ojitettu metsätalo- uden käyttöön, mikä on lisännyt merkittävästi puuston kasvua. Turvetuotanto voi toimia

luontoarvoiltaan vähäisillä soilla, kuitenkin ohjaten tuotantoa uusiin tuotteisiin kuten teknisen hiilen ja turvekuitujen tuottamiseen. Vesistövaikutuksien vuoksi soiden kuivatusjärjestelmiä tulee edelleen kehittää ja turvesoiden aiheuttamia haittoja korjata. Pilaantuneita vesistöjä ennallistetaan ja lisävalumat pyritään estämään.

Vesistöihin ja pohjavesiin kohdistuvat uhkat lisääntyvät ilmastonmuutoksen, kemikaalien sekä muovien kerääntymisen myötä. Globaalisti pohjavesivarat ehtyvät. Puhdasta juomavettä ei saa pitää itsestäänselvyytenä myöskään Suomessa, vaan puhtaat pohjavesialueet on turvattava seuraaville sukupolville. Ihmisen omat vaikutukset esimerkiksi rehevöitymiseen ja vesistöjen muoviongelmaan tulee minimoida, ja uusia vesiensuojelukeinoja tulee kehittää.

Kalakantojen hoitoon ja hyödyntämiseen tulee panostaa. Väylien rakentamisessa pitää välttää tai poistaa vaelluskalojen nousua estäviä rakenteita.

Muovia vähennetään, kierrätetään ja korvataan

Muovihaasteen ratkaisemiseksi selvitetään keinoja tuotteiden elinkaarimallien avulla. Keskusta haluaa parantaa kuluttajien tietoisuutta muovihaasteesta ja puuttua tarvittaessa myös lainsäädännön keinoin ympäristölle haitallisimpien muovituotteiden vähentämiseksi tai jopa saamiseksi pois markkinoilta. Keskusta ajaa mikromuovien käytön kieltämistä kosmetiikka- ja vaateteollisuudessa.

Suomessa on maailman huippuluokan osamista jätevesien puhdistamisessa. Edelleen

tulee kehittää tapoja, joilla lääkkeet ynnä muut kemikaalit sekä mikromuovi saadaan pois ravinnekierrosta. Tärkeimmän painopisteen on kuitenkin oltava haitallisten kemikaalien ja mikromuovien synnyn ehkäisyssä. Haitallisia kemikaaleja ja mikromuoveja syntyy erityisesti tekstiilien, kosmetiikan, pakkausmateriaalien ja tieliikenteen kautta.

Muovien kertymistä luontoon vähennetään tehokkaasti vähentämällä pakkausmateriaalien käyttöä ja kulutusta. Keskustan tavoitteena on fossiilitaloudesta siirtyminen biotalouteen myös korvaamalla muovituotteita biopohjaisilla tai biohajoavilla tuotteilla. Pitkäkestoisten muovituotteiden kierrätystä ja uudelleenkäyttöä tehostetaan. Muovien kertakäyttöä vähentäviä ja kierrätystä tehostavia ratkaisuja tuetaan.

Keskusta haluaa myös tukea ratkaisuja, joilla autonrenkaista ja tiemerkinnoista syntyviä mikromuovipäästöjä vähennetään ja niiden kulkeutumista luontoon vältetään. Keskusta haluaa myös edistää kemiallista muovinkierrätystä.

Ihmisten oikeus lähiluontoon kaikkialla Suomessa

Keskusta korostaa jokaisen ihmisen oikeutta luontoon ja puhtaaseen ympäristöön. Lukuisat tutkimukset osoittavat, että luonnossa liikkuminen sekä lähellä oleva luonto tuovat ihmisille hyvinvointia niin fyysisesti kuin henkisesti. Puhtaat luontoalueet ovat tärkeitä kaikkialla Suomessa, ja niiden olemassaolo on turvattava kaavoituksen ja suunnittelun avulla.

Jokaisella suomalaisella tulee olla mahdollisuus luonnosta nauttimiseen, niin kaupungeissa

kuin maaseudulla asuvilla. Keskusta puolustaa kaupunkien riittäviä viheralueita ja jokaisen suomalaisen lähiluontokohteita kasvavalta kaavoituspaineealta.

Jokaisella koululla ja päiväkodilla on oltava mahdollisuus luonnon oppimisympäristöihin. Myös vanhusten, vammaisten ja erityistä tukea tarvitsevien mahdollisuuksia päästä nauttimaan luonnosta ja sen hyvinvointivaikutuksista on huolehdittava. Siksi Keskusta haluaa varmistaa lähimetsien ja luontokohteiden saavutettavuuden sekä luontohyvinvointitoiminnan resurssien riittävyyden myös sosiaali- ja terveyssektorilla. Lähiluonto on jokaisen suomalaisen perusoikeus.

Maataloudelle tukea ja keinoja ympäristöhaasteisiin vastaamiseen

Keskusta kantaa huolta arvokkaasta maataloudestamme, joka tuottaa maailman puhtainta ruokaa. Kotimainen maatalous ansaitsee tukea, keinoja ja keskustelua pärjätäkseen muuttuvassa maailmassa. Ilmastonmuutos haastaa myös maataloutta, nyt ja tulevaisuudessa. Maataloudessa tehdään jo nyt merkittävästi töitä ympäristön ja ilmaston puolesta. Muun muassa laiduntava karja ja kestävä metsätalous lisäävät luonnon monimuotoisuutta. Maatalouden toimintamahdollisuuksien turvaaminen koko Suomessa on arvokasta myös ympäristömme kannalta.

Ympäristöhaasteisiin vastaaminen vaatii konkreettisia, käyttökelpoisia keinoja. Ravinteiden kierrätys on erityisen tärkeä keino vastata haasteisiin, ja ravinnekierrätystä tuleekin vauhdittaa. Karjanlannan ravinteiden jakautumista tulee parantaa edistämällä lannan separointia

sekä rakeistamis- ja biokaasuhankkeita. Karjatalouden tuottamia ammoniakki- ja metaanipäästöjä voidaan vähentää karjan ruokintaa tehostamalla, lannan multaamisella, lantaloita kattamalla sekä uusien teknisten ratkaisujen avulla.

Karjatalous on jo suurelta osin kiertotaloutta, jossa ravinteet kiertävät pellolta navetoiden kautta lantalaan ja sieltä taas pellolle. Kotieläintuotanto vähentää kemiallisten lannoitteiden käyttöä maataloudessa ja mahdollistaa luonnonmukaisen lannoituksen.

Maataloustuista iso osa maksetaan ympäristökorvauksina, jotka edellyttävät viljelijöiltä lisätöitä ja -kustannuksia. Ympäristökorvaukseen sitoutuneet viljelijät tekevät siten merkittävästi töitä ympäristön ja ilmaston puolesta jo nykyisellään. Keskusta katsoo, että maataloustuen ympäristökorvausjärjestelmää tulee jatkossa kehittää ja kohdentaa paremmin, jotta elinvoimainen maatalous ja puhdas ympäristö voivat jatkaa matkaa käsi kädessä. Tehokas keino Itämeren fosforikuormituksen vähentämiseen on kipsin levittäminen pelloille. Kipsi tuleekin ottaa mukaan maatalouden ympäristökorvauksiin. Myös muita peltojen ravinnehuuhtoumia vähentäviä toimia harkitaan kytkettäväksi maataloustukeen.

Maatalouden suurimmat ilmastopäästöt syntyvät peltojen raivaamisesta. Peltoja raivataan erityisesti karjavaltaisilla alueilla. Raivaamista voidaan hillitä, kun maataloustuet kohdennetaan aktiiviviljelijöille, edistetään lannan kierrätystä, nostetaan satotasojä ja edistetään tilojen välisiä tilusjärjestelyitä.

Maatalouden ympäristökuormituksen haasteita ei ratkaista ilman avointa keskustelua ongelmakohdista ja mahdollisista ratkaisukeinoista. Haasteisiin vastaamiseksi tulee perustaa foorumi puimaan maatalouden ympäristöasioita. Avoin dialogi palvelee niin maatalouttamme kuin ympäristöämme. Toiminnan ja ratkaisujen puolueena keskustalla on parhaat mahdollisuudet lähteä rakentamaan pohjaa rakentavalle dialogille.